



DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT
Statsråden

Stortinget
Ekspedisjonskontoret
Karl Johans gate 22
0026 OSLO

Deres ref
200602432

Vår ref
200602476-/IAA

Dato
06.10.2006

dot 2

Svar på spørsmål nr 16 fra stortingsrepresentanten Gunnar Gundersen

Det er forsket mye på hvilke faktorer som gjør at folk bosetter seg der de gjør. Det er ikke tvilsomt at helt sentrale årsaksfaktorer er demografiske forhold, dvs. antall barnefødsler, død, flytting, alders- og kjønnsfordeling. Videre er muligheten for å skaffe seg et levebrød sentral. Det samme gjelder faktorer som kultur og tilhørighet.

Utviklingstrekkene gjennom de senere årene og hva som begrunner utviklingen er bl.a. omtalt i vedlegg 1 i St.meld. nr. 21 (2005-2006) *Hjarte for heile landet. Om distrikts- og regionalpolitikken* som regjeringen la fram for Stortinget i vår. Beskrivelsen i vedlegget bygger på en rekke utredninger¹. I gjennomgangen er det vist til at "*Den sterkaste enkeltfaktoren for å bli buande i heimkommunen er overtaking av eller tilgang til næringseigedom. Dette forklarer også skilnaden mellom kjønna i ungdomsflytting, det vil seie at unge menn i større grad enn unge kvinner har tilgang til næringseigedom.*" Den neste faktoren som i praksis begrunner tilbakeflytting har vist seg å være gode bomiljø og bostandard. Dette går bl.a. fram av en spørreundersøkelse (Orderud 2002) der folk i periferikommuner ble spurt om hva som er viktig for bosetting hvis jobbtilbudet er likt. Bomiljø og bostandard kom øverst på lista, deretter kom venner og slekt, natur- og friluftsliv samt avstand til hjemstedet.

Regjeringen har som mål at hele landet skal tas i bruk for å sikre innbyggerne velferd og livskvalitet og vil øke verdiskapingen i distriktene. For å nå disse målene må

¹Sørli, notat om bo-motiv og flytting, NIBR 2005, Effekttutvalet NOU 2004:2, Distriktskommissjonen NOU 2004:19, Regionenes tilstand, ØF-rapport nr. 07/2004, og beskrivelsen i St.meld. nr. 25 (2004-2005) Om regionalpolitikken fra regjeringa Bondevik II våren 2005.

menneskelige, økonomiske og arealmessige ressurser tas i bruk på en bedre måte enn i dag. Landbrukseiendommene og ressursene på dem er grunnleggende for verdiskaping, og det må legges opp til en politikk som gjør at eiendommene kan tas i bruk i større grad enn tidligere både til næringsvirksomhet og bolig.

Virkemiddelbruken må i en helhetlig sammenheng støtte opp under det tradisjonelle familielandbruket samtidig som en legger til rette for dem som vil utnytte eiendommen med ny næring og for dem som bare vil bo på et gårdsbruk, men som henter inntekta si fra annen virksomhet. Det er dermed viktig å legge til rette for at de som vil ta eiendommen i bruk til verdiskaping får slippe til. I områder der dette ikke er mulig, er mange landbrukseiendommer likevel attraktive boplasser der bygningene kan tas i bruk til rene boligformål hvor arealene samtidig blir drevet. En politikk som legger til rette for utnytting i tråd med dette innebærer at en ikke kan se på eiendommen isolert som et omsettelig investeringsobjekt for private. Det er nødvendig å knytte ansvar til det å eie landbrukseiendom, og virkemidlene, herunder reglene om boplikt, må brukes på en måte som gir eieren et tydelig signal om hvordan eiendommen ut fra samfunnets behov bør brukes.

Det finnes ca. 180.000 landbrukseiendommer. Ca 125.000 av disse er uten egen aktiv jordbruksdrift, men med bygningsmasse. Mange av disse eiendommene finner vi i områder med spredt bosetting. I 2000 ble det kartlagt 46.000 landbrukseiendom med bygninger, men uten fast bosetting. Disse eiendommene har et betydelig bosettingspotensial, særlig i områder med lave folketall. Samtidig tyder en MMI-undersøkelse² på at ca. 200 000 mennesker ønsker å bosette seg på gård/småbruk.

I distriktene har det over mange år vært et problem at attraktive landbrukseiendommer ikke kommer på salg. Når det samtidig er så mange som ønsker å bosette seg på gård/småbruk er dette en uheldig utvikling som hindrer at ressursene på landbrukseiendommen blir tatt i bruk på en måte som særlig distriktene er tjent med. Etter min mening er kommunenes praksis når det søkes dispensasjon fra boplikten viktig i denne sammenhengen. Gis fritak i omfattende grad, vil signalene til den som overtar landbrukseiendom ikke være tydelige nok, og kommunen legger til rette for en utvikling hvor landbrukseiendommen kan overtas av mennesker som ikke ønsker å ta eiendommen i bruk verken i næringsøyemed eller til bolig, og som samtidig holder andre interesserte utenfor. En slik utvikling er ikke i samsvar med regjeringens mål.

Jeg har satt i gang en kartlegging av kommunenes praksis i saker som gjelder priskontroll etter konsesjonsloven og saker som gjelder dispensasjon fra boplikten på landbrukseiendom. Kartlegging og vurderingene knyttet til virkningene av regelverket

² Norsk Monitor 2005/2006. Tallet er en utregning basert på svar fra et landsrepresentativt utvalg på 3.849 personer over 15 år.

vil danne grunnlag for eventuelle tiltak slik at disse virkemidlene blir mer målrettet enn i dag.

Med hilsen


Terje Riis-Johansen